

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Парадигми дослідження соціально-економічних систем: макро-, мезо- та мікрорівень»

Галузь знань С – Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність С1 – Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)
Рівень вищої освіти – третій (доктор філософії)
Освітньо-професійна програма – Економіка
Обсяг дисципліни – 6 кредитів ЄКТС. *Шифр дисципліни* – ОФП.03
Мова навчання українська
Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)
Факультет – Економіки і управління
Кафедра – Економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин					Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота*	Форма семестрового контролю	
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття								Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	2	6	180	50	32		18		130				+

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми «Економіка» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

Робоча програма складена Підпис д-р екон. наук, проф. Валентина ЛУК'ЯНОВА
 Науковий ступінь, ученє звання, ім'я, ПРІЗВИЩЕ (ім)

Схвалена на засіданні кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі

Протокол від 19.06 2025 р. № 12 Зав. кафедри Підпис Павло ГРИГОРУК
 ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена Вченою радою факультету економіки і управління

Протокол № 24.06.25 р. 036/25
 Голова Вченої ради факультету Підпис Віталій КАРПЕНКО
 ім'я, ПРІЗВИЩЕ

2 Лист погодження

Посада	Назва факультету	Підпис	Ініціали, прізвище
Завідувач кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі, д-р. екон. наук, проф.	Факультет економіки і управління		Павло ГРИГОРУК
Гарант освітньо-професійної програми, д-р. екон. наук, проф.	Факультет економіки і управління		Валентина ЛУК'ЯНОВА
Декан	Факультет економіки і управління		Віталій КАРПЕНКО

3 Пояснювальна записка

Дисципліна «**Парадигми дослідження соціально-економічних систем: макро-, мезо- та мікрорівень**» є однією із фахових дисциплін і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «доктор філософії» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» за освітньо-науковою програмою «Економіка» і формує у здобувачів систему теоретичних та практичних знань про особливості дослідження соціально-економічних систем на макро-, мезо- та мікрорівні з урахуванням факторів ризику та невизначеності, на основі виявлення суперечностей і загроз їх функціонування та розвитку, в т.ч. загроз військової агресії та повоєнного відновлення України.

Препреквізити – ОЗП.05 Управління науковими проектами, ОФП.01 Економічні теорії розвитку соціально-економічних систем, ОФП.02 Математичні методи і моделі в емпіричних дослідженнях, ОФП.04 Інформаційні технології в наукових дослідженнях.

Постреквізити – Підготовка та захист дисертації.

Відповідно до освітньої програми дисципліна забезпечує:

Компетентності: ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ФК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей. ФК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами. ФК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності. ФК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. ФК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей ФК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності. УК01. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності, розв'язувати комплексні проблеми функціонування соціально-економічних систем на засадах сталого розвитку в контексті зовнішніх викликів, воєнної та повоєнної відбудови, євроінтеграції України.

Програмні результати навчання: ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку. ПРН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації. ПРН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках. ПРН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи. ПРН05. Пропонувати нові рішення, розробляти та реалізовувати наукові проекти, які дають

можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності. ПРН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. ПРН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності. ПРН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. ПРН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані. ПРН10. Проводити аналізування, багатокритеріальне оцінювання, обґрунтовувати шляхи вирішення актуальних проблеми функціонування соціально-економічних систем на засадах сталого розвитку в контексті зовнішніх викликів, воєнної та повоєнної відбудови, євроінтеграції України..

Мета дисципліни. Формування системного бачення здобувачем теоретико-концептуальних і методологічних основ дослідження соціально-економічних систем на макро-, мезо- та мікрорівні з урахуванням факторів ризику та невизначеності, економічного обґрунтування управління об'єктів дослідження за умов невизначеності.

Предмет дисципліни. Методологічні основи розвитку та практичний інструментарій дослідження соціально-економічних систем на макро-, мезо- та мікрорівні з урахуванням факторів ризику та невизначеності.

Завдання дисципліни. Формування загальних та спеціальних компетентностей щодо вміння обирати релевантні методологічні підходи, методи й інструменти для здійснення наукових досліджень в контексті обраної тематики у сфері дослідження соціально-економічних систем з урахуванням факторів ризику та невизначеності, формування навичок та умінь для реалізації завдань наукового дослідження.

Результати навчання. Здобувач вищої освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: *володіти* категоріальним апаратом і концептуальними підходами економічної теорії і теорії управління у їх взаємозв'язку і *використовувати* їх для аналізу поставлених завдань у процесі наукового пізнання, *виділяти* проблеми дослідження соціально-економічних систем різного рівня з урахуванням факторів ризику та невизначеності, *аналізувати* методологічні підходи різних концепцій дослідження соціально-економічних систем співвідносно завдань наукового дослідження і *обирати* відповідний методологічний апарат для їх вирішення, *структурувати* наукове дослідження за складовими і методами його вирішення, *вміло застосовувати* отримані знання у науковій та педагогічній діяльності, *визначати* глобальні тенденції зміни наукової парадигми і *опиратись* на загальні цивілізаційні пріоритети у вирішенні завдань проведених наукових досліджень.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	СР
Трансформація наукових парадигм у дослідженні соціально-економічних систем в умовах війни та післявоєнної відбудови	2	2	8
Методологія аналізу ризиків і невизначеності в соціально-економічних системах	2		8
Парадигма складних адаптивних систем у дослідженні кризових економік	2	2	8
Інституційна стійкість держави в умовах військової агресії	2		8
Макроекономічні парадигми антикризового управління	2	2	8
Парадигми регіонального розвитку в умовах асиметричних воєнних ризиків	2		8
Територіальні соціально-економічні системи в умовах руйнування та реконструкції	2		8
Мікрорівень: поведінка економічних агентів у ситуації екстремальної невизначеності	2	2	8
Корпоративні парадигми стійкості бізнесу	2		8
Цифрова трансформація як інструмент економічної стійкості	2	2	8
Парадигма сталого розвитку в контексті повоєнної реконструкції	2		8
Безпекова парадигма соціально-економічного розвитку	2	2	8
Людський капітал у воєнний та повоєнний період	2		8
Інноваційна парадигма відбудови економіки	2	2	8
Парадигма соціальної економіки та солідарності в умовах війни	2		8
Інтегрована поліпарадигмальна модель дослідження відновлення України	2	2	10
Разом за семестр	32	18	130

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Трансформація наукових парадигм у дослідженні соціально-економічних систем в умовах війни та післявоєнної відбудови Зміна дослідницьких пріоритетів у кризові періоди. Постнекласична наука та економіка стійкості. Воєнні шоки як каталізатор методологічних змін <i>Література:</i> [5, 6, 8, 10]	2
2	Методологія аналізу ризиків і невизначеності в соціально-економічних системах Типологія ризиків: економічні, соціальні, безпекові. Невизначеність і обмежена раціональність. Сценарний та стрес-тестинговий підходи <i>Література:</i> [1, 7]	2
3	Парадигма складних адаптивних систем у дослідженні кризових економік Теорія складності та воєнна турбулентність. Самоорганізація в умовах руйнування інститутів. Емерджентні ефекти відновлення <i>Література:</i> [1, 3, 6, 8, 10]	2

4	Інституційна стійкість держави в умовах військової агресії Інституційні шоки та деградація/відновлення правил. Антикризове врядування. Довіра як фактор економічної стабілізації <i>Література:</i> [1, 5, 6, 10]	2
5	Макроекономічні парадигми антикризового управління Фіскальна та монетарна політика у воєнний період. Повоєнні моделі відновлення. Боргова стійкість та міжнародна допомога <i>Література:</i> [1, 6]	2
6	Парадигми регіонального розвитку в умовах асиметричних воєнних ризиків Регіональна поляризація внаслідок війни. Релокація бізнесу та населення. Відновлення деокупованих територій <i>Література:</i> [1, 5, 6]	2
7	Територіальні соціально-економічні системи в умовах руйнування та реконструкції Оцінка втрат і потенціалу відбудови. Просторова економіка повоєнного періоду. Нові функції громад у системі безпеки <i>Література:</i> [1, 5, 6]	2
8	Мікрорівень: поведінка економічних агентів у ситуації екстремальної невизначеності Підприємницькі рішення в умовах воєнного ризику. Адаптивні стратегії домогосподарств. Психологічні чинники економічної поведінки <i>Література:</i> [1, 6]	2
9	Корпоративні парадигми стійкості бізнесу Бізнес-континуїті та антикризове управління. Екологічна відповідальність у воєнній економіці. Роль соціальної відповідальності <i>Література:</i> [1, 6]	2
10	Цифрова трансформація як інструмент економічної стійкості GovTech та цифрова держава у воєнний час. Кіберризика та інформаційна безпека. Цифрові платформи для відновлення економіки <i>Література:</i> [9]	2
11	Парадигма сталого розвитку в контексті повоєнної реконструкції Відбудова за принципом «Build Back Better». Зелений перехід у післявоєнний період. Інтеграція України в європейські політики сталості <i>Література:</i> [7]	2
12	Безпекова парадигма соціально-економічного розвитку Економічна безпека як елемент національної безпеки. Соціальна стійкість та згуртованість суспільства. Управління системними загрозами <i>Література:</i> [2, 3, 4]	2
13	Людський капітал у воєнний та повоєнний період Демографічні втрати і міграція. Реінтеграція ветеранів у ринок праці. Освіта як ключовий ресурс відновлення <i>Література:</i> [2, 3, 4]	2
14	Інноваційна парадигма відбудови економіки Технологічні рішення для реконструкції. Військові інновації та їх цивільні ефекти. Стартап-екосистема в умовах війни <i>Література:</i> [2, 3, 9, 10]	2
15	Парадигма соціальної економіки та солідарності в умовах війни Волонтерство як економічний феномен. Соціальне підприємництво для відновлення громад. Публічно-громадські партнерства <i>Література:</i> [2, 3, 4]	2

16	Інтегрована поліпарадигмальна модель дослідження відновлення України Поєднання макро-, мезо- та мікрорівнів аналізу. Мультиסקаларна оцінка ризиків і можливостей. Синтез безпекової, інституційної та інноваційної парадигм <i>Література:</i> [1-10]	2
Разом:		32

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

Номер з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Трансформація наукових парадигм у дослідженні соціально-економічних систем в умовах війни та післявоєнної відбудови Зміна дослідницьких пріоритетів у кризові періоди. Постнекласична наука та економіка стійкості. Воєнні шоки як каталізатор методологічних змін <i>Література:</i> [5, 6, 8, 10] Методологія аналізу ризиків і невизначеності в соціально-економічних системах Типологія ризиків: економічні, соціальні, безпекові. Невизначеність і обмежена раціональність. Сценарний та стрес-тестинговий підходи <i>Література:</i> [1, 7]	2
2	Парадигма складних адаптивних систем у дослідженні кризових економік Теорія складності та воєнна турбулентність. Самоорганізація в умовах руйнування інститутів. Емерджентні ефекти відновлення <i>Література:</i> [1, 3, 6, 10] Інституційна стійкість держави в умовах військової агресії Інституційні шоки та деградація/відновлення правил. Антикризове врядування. Довіра як фактор економічної стабілізації <i>Література:</i> [1, 5, 6, 10]	2
3	Макроекономічні парадигми антикризового управління Фіскальна та монетарна політика у воєнний період. Повоєнні моделі відновлення. Боргова стійкість та міжнародна допомога <i>Література:</i> [1, 6] Парадигми регіонального розвитку в умовах асиметричних воєнних ризиків Регіональна поляризація внаслідок війни. Релокація бізнесу та населення. Відновлення деокупованих територій <i>Література:</i> [1, 5, 6]	2
4	Територіальні соціально-економічні системи в умовах руйнування та реконструкції Оцінка втрат і потенціалу відбудови. Просторова економіка повоєнного періоду. Нові функції громад у системі безпеки <i>Література:</i> [1, 5, 6] Мікрорівень: поведінка економічних агентів у ситуації екстремальної невизначеності Підприємницькі рішення в умовах воєнного ризику. Адаптивні стратегії домогосподарств. Психологічні чинники економічної поведінки <i>Література:</i> [1, 6]	2
5	Корпоративні парадигми стійкості бізнесу	2

	Бізнес-континуїті та антикризове управління. Екологічна відповідальність у военній економіці. Роль соціальної відповідальності <i>Література:</i> [1, 6] Цифрова трансформація як інструмент економічної стійкості GovTech та цифрова держава у воєнний час. Кіберризика та інформаційна безпека. Цифрові платформи для відновлення економіки <i>Література:</i> [9]	
6	Парадигма сталого розвитку в контексті повоєнної реконструкції Відбудова за принципом «Build Back Better». Зелений перехід у післявоєнний період. Інтеграція України в європейські політики сталості <i>Література:</i> [7] Безпекова парадигма соціально-економічного розвитку Економічна безпека як елемент національної безпеки. Соціальна стійкість та згуртованість суспільства. Управління системними загрозами <i>Література:</i> [2, 3, 4]	2
7	Людський капітал у воєнний та повоєнний період Демографічні втрати і міграція. Реінтеграція ветеранів у ринок праці. Освіта як ключовий ресурс відновлення <i>Література:</i> [2, 3, 4]	2
8	Інноваційна парадигма відбудови економіки Технологічні рішення для реконструкції. Військові інновації та їх цивільні ефекти. Стартап-екосистема в умовах війни <i>Література:</i> [2, 3, 9, 10] Парадигма соціальної економіки та солідарності в умовах війни Волонтерство як економічний феномен. Соціальне підприємництво для відновлення громад. Публічно-громадські партнерства <i>Література:</i> [2, 3, 4]	2
9	Інтегрована поліпарадигмальна модель дослідження відновлення України Поєднання макро-, мезо- та мікрорівнів аналізу. Мультискалярна оцінка ризиків і можливостей. Синтез безпекової, інституційної та інноваційної парадигм <i>Література:</i> [1-10]	2
	Разом:	18

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо.. Крім цього до послуг здобувачів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 1), підготовка до практичного заняття.	8
2	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 2), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8

3	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 3), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
4	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 4), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
5	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 5), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
6	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 6), підготовка до практичного заняття, здача індивідуального завдання.	8
7	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 7), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
8	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 8), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання, підготовка до тестування з тем 1-8.	8
9	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 9), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
10	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 10), підготовка до практичного заняття, здача індивідуального завдання.	8
11	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 11), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
12	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 12), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
13	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 13), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
14	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 14), підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання.	8
15	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 15), підготовка до практичного заняття, здача індивідуального завдання.	8
16	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 16), підготовка до практичного заняття.	6
17	Опрацювання лекційного матеріалу (тема 16), підготовка до практичного заняття та до тестування з тем 9-16.	4
Разом:		130

На самостійне опрацювання здобувачів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, презентацій), самостійна робота (опрацювання теоретичного матеріалу, індивідуальні завдання, підготовка презентацій) і мають за мету – оволодіння здобувачами спеціальною термінологією і набуття ними теоретичних та практичних знань про особливості дослідження соціально-економічних систем на макро-, мезо- та мікрорівні з урахуванням факторів ризику та невизначеності.

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, моделювання, розгляд ситуаційних завдань), наочні (демонстрування, ілюстрування,

спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю: усне опитування; тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми; оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (розгляд завдань, участь у обговоренні ситуацій, самостійні роботи); презентація та оцінювання виконання індивідуальних завдань тощо.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розгляді ситуацій, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач, захистити результати виконаної індивідуальної роботи тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Термін здачі індивідуальних завдань вважається своєчасним, якщо здобувач захистив її на наступному після виконання занятті. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач має підготувати наукове дослідження за обраною темою.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного

інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://prometheus.org.ua/>, <https://www.coursera.org/>), які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше ніж мінімальний рівень для позитивної оцінки (зазвичай 60 відсотків від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці).

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти

Аудиторна робота				Контрольні заходи		Самостійна робота		Семестровий контроль	Разом
Практичні заняття				Тестовий контроль:		ІДЗ*		Іспит	Сума балів
1-4	5-8	9-12	10-16	1-8	9-16	1			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)									
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	18-30		24-40	60-
12-20				6-10		18-30		24-40	100**

Примітка: *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; Т* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у

встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання результатів виконання та захисту індивідуального домашнього завдання

Виконана й оформлена відповідно до встановлених Методичними рекомендаціями вимог індивідуального домашнього завдання комплексно оцінюється викладачем при її захисті з урахуванням таких критеріїв: повнота; наукова новизна; наявність обґрунтованих висновків та рекомендацій щодо подальшого дослідження та дотримання вимог при оформленні роботи тощо.

Результат виконання і захисту здобувачем вищої освіти завдання оцінюється відповідно до таблиці Критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти та рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей з присвоєнням йому відповідної суми балів.

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, виконання завдання відповідно до встановленого графіку та її захист. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. ІДЗ виконано і захищено відповідно до встановленого графіку. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. ІДЗ виконано і захищено протягом семестру але з незначними порушеннями графіку. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує

	їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. ІДЗ не виконано та/або не захищено. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.
--	--

При оцінюванні завдання враховуються якість його виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: виконання – 20 балів, захист – 10 бали, загальна максимальна сума балів становить 30. Критерії оцінювання завдання

Таблиця – Розподіл балів між етапами ІДЗ

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Виконання	12	16	20
Захист	6	8	10
Всього балів	18		30

При оцінюванні виконання завдання враховується:

- повне розкриття теми дослідження;
- обґрунтованість актуальності вибраних аспектів дослідження;
- повнота аналізу останніх досліджень та публікацій;
- виділені елементи новизни;
- наявність структурованого матеріалу у вигляді таблиць та рисунків;
- наявність обґрунтованих висновків і рекомендацій щодо подальшого дослідження;
- дотримання графіку виконання;
- оформлення роботи.

При оцінюванні захисту завдання враховується:

- володіння здобувачем спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати власні думки;
- уміння відповідати здобувачем на проблемні та практичні питання, пов'язані із змістом роботи.
- своєчасний захист.

У випадку виявлення здобувачем рівня знань, нижчого ніж мінімального (достатнього) балу, встановленого Робочою програмою для кожної структурної одиниці, завдання йому *не зараховується* і для його захисту він має детальніше опрацювати матеріал, методика його виконання, виправити грубі помилки та повторно вийти на захист у призначений для цього викладачем час.

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування здобувачів на знання теоретичного матеріалу з проблемних питань теми; вільне володіння здобувачами спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при вирішенні проблемних ситуацій; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується таблицею Критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти та рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей з присвоєнням йому відповідної суми балів.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–14	15-18	19-22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді здобувач записує у талоні відповідей. Здобувач може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми здобуття освіти (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання 1	12	16	20
Теоретичне питання 2	12	16	20
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		
E	60-65		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни

FX	40-59	Незараховано	<i>Незадовільно/Fail</i> – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

10 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Зміна дослідницьких пріоритетів у кризові періоди.
2. Постнекласична наука та економіка стійкості
3. Воєнні шоки як каталізатор методологічних змін
4. Типологія ризиків: економічні, соціальні, безпекові
5. Невизначеність і обмежена раціональність
6. Сценарний та стрес-тестинговий підходи
7. Теорія складності та воєнна турбулентність
8. Самоорганізація в умовах руйнування інститутів
9. Емерджентні ефекти відновлення
10. Інституційні шоки та деградація/відновлення правил
11. Антикризове врядування
12. Довіра як фактор економічної стабілізації
13. Фіскальна та монетарна політика у воєнний період
14. Повоєнні моделі відновлення
15. Боргова стійкість та міжнародна допомога
16. Регіональна поляризація внаслідок війни
17. Релокація бізнесу та населення
18. Відновлення деокупованих територій
19. Оцінка втрат і потенціалу відбудови
20. Просторова економіка повоєнного періоду
21. Нові функції громад у системі безпеки
22. Підприємницькі рішення в умовах воєнного ризику
23. Адаптивні стратегії домогосподарств
24. Психологічні чинники економічної поведінки
25. Бізнес-континуїті та антикризове управління
26. ESG у воєнній економіці
27. Роль соціальної відповідальності
28. GovTech та цифрова держава у воєнний час
29. Кіберризики та інформаційна безпека
30. Цифрові платформи для відновлення економіки
31. Відбудова за принципом «Build Back Better»
32. Зелений перехід у післявоєнний період

33. Інтеграція України в європейські політики сталості
34. Економічна безпека як елемент національної безпеки
35. Соціальна стійкість та згуртованість суспільства
36. Управління системними загрозами
37. Демографічні втрати і міграція
38. Реінтеграція ветеранів у ринок праці
39. Освіта як ключовий ресурс відновлення
40. Технологічні рішення для реконструкції
41. Військові інновації та їх цивільні ефекти
42. Стартап-екосистема в умовах війни
43. Волонтерство як економічний феномен
44. Соціальне підприємництво для відновлення громад
45. Публічно-громадські партнерства
46. Поєднання макро-, мезо- та мікрорівнів аналізу
47. Мультишкалярна оцінка ризиків і можливостей
48. Синтез безпекової, інституційної та інноваційної парадигм

11 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Парадигми дослідження соціально-економічних систем: макро-, мезо- та мікрорівень» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені і видані:

1. Курс «Парадигми дослідження соціально-економічних систем: макро-, мезо- та мікрорівень». <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8901>
2. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття освіти з дисципліни «Парадигми дослідження соціально-економічних систем: макро-, мезо- та мікрорівень». URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8901>

12 Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, Power BI Desktop, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13 Рекомендована література

Основна

1. Бей Г. В., Синиченко А. В. Менеджмент у часи невизначеності та криз: трансформація управлінської парадигми України // *Проблеми системного підходу в економіці*. – 2025. – № 1(88). – С. 34–42.
2. Близнюк В. В., Коломієць О. О., Шевченко Л. С. Соціальна резильєнтність та мінімізація нерівностей у воєнний період: український вимір // *Journal of European Economy*. – 2023. – Vol. 22, No. 3. – Р. 356–372.
3. Геєць В. М., Бурлай Т. В., Салій С. Я. Соціальна стійкість економіки України: стратегія повоєнного відновлення та солідаризації // У кн.: *Україна: шлях до відновлення та сталого розвитку*. – Київ : НАН України, 2024. – С. 41–62.
4. Лебединська О. Ю. Методологічні засади оцінювання безпеки розвитку людського капіталу в умовах воєнних ризиків // *Вісник економічної науки України*. – 2025. – № 1. – С. 59–67.

5. Лещух І. В. Еволюція теоретичних підходів до дослідження соціально-економічної резильєнтності країни та регіонів в умовах нестабільності // *Економіка та суспільство*. – 2024. – Вип. 55. – С. 112–121.

6. Лібанова Е. М. Резильєнтність соціально-економічної системи України до шоків війни: особливості формування та реагування // *Демографія та соціальна економіка*. – 2022. – № 3(49). – С. 4–19. <https://ojs.dse.org.ua/index.php/dse/article/view/>

7. Лук'янова, В. В. Маліцький, Р. І. Якісний аналіз та кількісне оцінювання ризику підприємств в Україні за умов війни: фокус на ІТ-сектор. // *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. – 2025. – 25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18168942>

8. Мульська О.П., Біль М.М., Лещух І.В., Бараняк І.Є. Міграційні ризики і потенціал відновлення соціально-економічної резильєнтності: точки біфуркації та інтеграції: наукова доповідь. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів. 2025. 84 с. <https://ird.gov.ua/irdp/p20250033.pdf>

9. Прегуда Ю. О., Чалюк Ю. В. Резильєнтна smart-економіка як основа відновлення соціально-економічної системи України // *Економіка та держава*. – 2025. – № 2. – С. 18–25.

10. Grytsenko A., Bilorus O., Burlay T., Podliesna V., Borzenko O. *Ukraine's economy: resilience under war and challenges for post-war recovery* // *Scientific Journal of Economics and Management*. – 2025. – P. 16-34. <https://scinn-eng.org.ua/ojs/index.php/ni/article/view/823>

Додаткова

11. Лук'янова В.В., Кирилюк М.О. Внутрішня торгівля України: тренди, прогнози, структурні зміни. Економічний аналіз, 2024. Том 34. № 4. <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6176>

12. Лук'янова Валентина Ризики енергоринку: сутність дефініції та характеристики. Диха Валерій, Лук'янова Валентина. *Modeling the development of the economic systems 2023*, № 1. С. 28-36. <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/134>

13. Лук'янова В., Кирилюк М. Формування ресурсної стратегії підприємств з виробництва цвяхів в умовах військової агресії. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №4 (320). С. 334-338. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=20984> <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-49>

14. Лук'янова В.В., Полозова В.В., Маліцький Р.І, Хлівненко М.М. Діагностика підсистеми матеріального стимулювання найманих працівників на підприємствах України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. №2 (340). 102-114. <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/1622>

15. Dykha, M., Lukianova, V., Polozova, V., Pylypiak, O., & Ivanov, M. (2024). Transformation of Ukraine's socio-economic development in the context of global turbulence and war: Challenges and opportunities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*, 11(2), 30-41. <https://doi.org/10.52566/msu-econ2.2024.30>

16. Dykha V., Dykha M., Lukianova V., Polozova V., Ivanov M. (2024). Energy security management in the context of current challenges and international experience. *POLITYKA ENERGETYCZNA – ENERGY POLICY JOURNAL*, Volume 27, Issue 4, 133-154. DOI: 10.33223/epj/190485 ; <https://epj.min-pan.krakow.pl/Energy-security-management-in-the-context-of-current-challenges-and-international,190485,0,2.html>

17. Lukianova, V., Dykha, M., Bakay, V., Polozova, V., & Ivanov, M. (2022). Innovation-digital direction of the development in the context of the regional asymmetry. *Amazonia Investiga*, 11(53), 298-307. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.29>

18. Mariia Dykha, Valentyna Lukianova, Valentina Polozova, Nataliia Tanasiienko. Tatiana Zavorodnia. Strategic directions of the national policy in the context of the asymmetry of the regional development *Cuestiones Politicas* Vol. 40, N° 74 (2022), 497-514 <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4074.27>

19. Mykhaylo Kocherov, Olha Dzhyhora, Mariia Dykha, Valentyna Lukianova and Valentyna Polozova (2023) Mechanisms of Post-War Economic Recovery in Ukraine: The Role of the International Community. *Economic Affairs*, Vol. 68, No. 02, pp. 1311-1321. DOI: 10.46852/0424-2513.2.2023.35 <http://ndpublisher.in/admin/issues/EAv68n3z9.pdf>
20. Building forward better: sustainable recovery framework for Ukraine. – Kyiv : Green Deal Ukraina, 2023. – 96 p.
21. Ivanov S., Kovalchuk T. Financial resilience of enterprises under war conditions: evidence from Ukraine // *Business Perspectives*. – 2025. – Vol. 20, No. 1. – P. 88–102.
22. Simon H. A. *Models of bounded rationality* – Cambridge : MIT Press, 2022
23. Post-war resilience, reconstruction and recovery: the path ahead for Ukraine. – Washington : Center for European Policy Analysis, 2024. – 78 p.
24. Walker W., Haasnoot M., Kwakkel J. Deep uncertainty: a new approach to complex policy challenges // *Policy Analysis*. – 2021. – Vol. 41, No. 1. – P. 1–19.
25. Ukraine’s journey to recovery, reform and post-war reconstruction / ed. by A. Havrylyshyn. – Berlin : Springer, 2023. – 412 p.

Додаткові ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Державна система розкриття інформації про емітенти цінних паперів [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua/emitents>
3. База даних компаній України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.kompass.ua>
4. Портал української промисловості [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.minprom.com.ua>
5. База даних про акціонерні товариства України [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.istock.com.ua>
6. Звіти емітентів цінних паперів України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.tables.finance.com.ua>
7. Звіти емітентів цінних паперів на сайті Державної комісії з цінних паперів і фондовому ринку [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.eds.ssmc.gov.ua>
8. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk>
9. Фінанси в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://finance.ua>
10. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
11. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrexport.gov.ua/ukr/>
12. Каталог підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr-biz.net>
13. Портал відкритих даних. Єдиний державний веб-портал відкритих даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.gov.ua>
14. Інформація про суб’єкт підприємництва [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://clarity/project.info/edr>
15. Аналітична онлайн-система для бізнесової аналітики, конкурентної розвідки та перевірки контрагентів [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details
16. Інформація про підприємство на Опендатоботі [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://opendatobot.ua>
17. Статистичний офіс Європейської співдружності [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.epp.eurostat.ec.europa.eu
18. Business Views [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://businessviews.com.ua>

14 Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
4. Gnu Regression, Econometrics and Time-series Library. Режим доступу : <https://gretl.sourceforge.net/ru.html#man>
5. Power BI Desktop. Режим доступу : <https://powerbi.microsoft.com/ru-ru/desktop/>

Парадигми дослідження соціально-економічних систем: макро-, мезо- та мікрорівень

Опис дисципліни (анотація)

Тип дисципліни	Обов'язкова професійної підготовки
Рівень вищої освіти	Третій (доктор філософії)
Мова викладання	Українська
Семестр	Другий
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	6
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна

Результати навчання: Здобувач вищої освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: *володіти* категоріальним апаратом і концептуальними підходами економічної теорії і теорії управління у їх взаємозв'язку і *використовувати* їх для аналізу поставлених завдань у процесі наукового пізнання, *виділяти* проблеми дослідження соціально-економічних систем різного рівня з урахуванням факторів ризику та невизначеності, *аналізувати* методологічні підходи різних концепцій дослідження соціально-економічних систем співвідносно завдань наукового дослідження і *обирати* відповідний методологічний апарат для їх вирішення, *структурувати* наукове дослідження за складовими і методами його вирішення, *вміло застосовувати* отримані знання у науковій та педагогічній діяльності, *визначати* глобальні тенденції зміни наукової парадигми і *опиратись* на загальні цивілізаційні пріоритети у вирішенні завдань проведених наукових досліджень.

Зміст навчальної дисципліни: Трансформація наукових парадигм у дослідженні соціально-економічних систем в умовах війни та післявоєнної відбудови. Методологія аналізу ризиків і невизначеності в соціально-економічних системах. Парадигма складних адаптивних систем у дослідженні кризових економік. Інституційна стійкість держави в умовах військової агресії. Макроекономічні парадигми антикризового управління. Парадигми регіонального розвитку в умовах асиметричних воєнних ризиків. Територіальні соціально-економічні системи в умовах руйнування та реконструкції. Мікрорівень: поведінка економічних агентів у ситуації екстремальної невизначеності. Корпоративні парадигми стійкості бізнесу. Цифрова трансформація як інструмент економічної стійкості. Парадигма сталого розвитку в контексті повоєнної реконструкції. Безпекова парадигма соціально-економічного розвитку. Людський капітал у воєнний та повоєнний період. Інноваційна парадигма відбудови економіки. Парадигма соціальної економіки та солідарності в умовах війни. Інтегрована поліпарадигмальна модель дослідження відновлення України.

Пререквізити – ОЗП.05 Управління науковими проектами, ОФП.01 Економічні теорії розвитку соціально-економічних систем, ОФП.02 Математичні методи і моделі в емпіричних дослідженнях, ОФП.04 Інформаційні технології в наукових дослідженнях.

Кореквізити – Підготовка та захист дисертації.

Запланована навчальна діяльність: лекцій 32 год., практичні заняття 18 год., самостійна робота 130 год., разом 180 год.

Методи викладання: словесні (пояснення, розповідь, дискусія); наочні (демонстрування); практичні (виконання завдань на комп'ютері з елементами технології евристичного навчання з обговоренням очікуваних результатів і висновків по роботі), самостійна робота (виконання індивідуальних завдань з використанням евристичних методів, методів проблемного навчання, методів розвиваючого навчання); технології дистанційного навчання, діалогово-комунікаційні, інтеграційні, технології візуалізації, комп'ютерного моделювання; інформаційно-комунікаційні технології (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, модульне об'єктно-орієнтоване навчальне середовище Moodle).

Методи контролю і оцінювання навчальних досягнень: усне опитування, тестування, захист індивідуального завдання.

Вид семестрового контролю: іспит.

Навчальні ресурси:

1. Лібанова Е. М. Резильєнтність соціально-економічної системи України до шоків війни: особливості формування та реагування // Демографія та соціальна економіка. – 2022. – № 3(49). – С. 4–19. <https://ojs.dse.org.ua/index.php/dse/article/view/>

2. Лук'янова, В. В. Маліцький, Р. І. Якісний аналіз та кількісне оцінювання ризику підприємств в Україні за умов війни: фокус на ІТ-сектор. // Здобутки економіки: перспективи та інновації.– 2025. – 25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18168942>

3. Мульська О.П., Біль М.М., Лещух І.В., Бараняк І.Є. Міграційні ризики і потенціал відновлення соціально-економічної резильєнтності: точки біфуркації та інтеграції: наукова доповідь. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів. 2025. 84 с. <https://ird.gov.ua/irdp/p20250033.pdf>

4. Grytsenko A., Bilorus O., Burlay T., Podliesna V., Borzenko O. *Ukraine's economy: resilience under war and challenges for post-war recovery* // Scientific Journal of Economics and Management. – 2025. – P. 16-34. <https://scineng.org.ua/ojs/index.php/ni/article/view/823>

5. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>

Викладач: доктор економічних наук, професорка Лук'янова В.В.